

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมีพื้นที่เกษตรกระจายอยู่ทั่วประเทศ เนื่องจากมีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสม โดยจังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคเหนือ และมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายประเภทรวมทั้งการเกษตร เนื่องจากมีดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ อุณหภูมิเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเมืองร้อนและเมืองหนาว นอกจากนี้ยังมีระบบชลประทานที่สมบูรณ์จึงเป็นแหล่งผลิตพืชผักที่สำคัญโดยเฉพาะพืชผักเมืองหนาว อย่างไรก็ตาม อาชีพเกษตรกรรวมในปัจจุบันไม่สามารถทำกำไรให้แก่เกษตรกรได้มากนัก เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงอันเป็นผลมาจากราคาปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญเช่น ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ฮอร์โมนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ราคาผลผลิตในรอบปีไม่ได้สูงขึ้นในสัดส่วนของต้นทุนที่สูงขึ้นส่งผลให้เกษตรกรขาดทุนและมีหนี้สิน (ศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์, 2551) อีกทั้งการใช้สารเคมียังส่งผลต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย เกษตรแบบอินทรีย์จึงกลายเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรอันเนื่องมาจากกระแสในการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและผู้บริโภคให้ความสนใจสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่มุ่งแก้ไขความยากจนและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยให้คนในชุมชนพึ่งตนเองยึดแนวคิด“คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา”เป็นแนวทางที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนจุดเริ่มต้นของการทำให้เกษตรกรพึ่งตนเองคือ การลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกชุมชน ทั้งสารเคมี และปุ๋ยเคมีแต่หันมาผลิตโดยไม่ใช้สารเคมีแต่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนแทน (กาญจนา, 2551) กระทรวงศึกษาธิการเป็นอีกหน่วยงานของรัฐที่กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาตลอดจนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

¹ เกษตรอินทรีย์ คือ การทำการเกษตรด้วยหลักธรรมชาติ บนพื้นที่การเกษตรที่ไม่มีสารพิษตกค้างและหลีกเลี่ยงจากการปนเปื้อนของสารเคมีทางดิน ทางน้ำและ ทางอากาศเพื่อส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศน์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนสู่สมดุลธรรมชาติโดยไม่ใช้สารเคมี

โรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานศึกษาหนึ่งที่สนองนโยบายดังกล่าวของกระทรวงศึกษาธิการ โดยนำกิจกรรมเกษตรอินทรีย์มาปรับใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยมีพื้นที่ในการดำเนินการจำนวน 6 ไร่ 2 งาน มีการทำการเกษตรปลูกพืชหมุนเวียนกันไปในแต่ละฤดูกาลเพาะปลูก พืชที่ได้มีการเพาะปลูกได้แก่ประเภทไม้ผลคือ กล้วย มะม่วงและฝรั่ง และปลูกผักคือ ผักบุ้ง ผักคะน้า ผักกาดและ มะเขือเทศ การปศุสัตว์ คือ เลี้ยงหมูหลุม เป็ด ไก่และการเลี้ยงปลา ทำนาข้าวและ มีการปลูกถั่วเหลืองซึ่งเป็นพืชไร่หลังนา นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปคือ เต้าเจี้ยว เต้าหู้และ ทองม้วน มีการทำบันทึกการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการทำบัญชีฟาร์ม ผลผลิตที่ได้จะถูกใช้เป็นอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนและบางส่วนนำไปจำหน่ายที่ตลาดในชุมชน 4 แห่ง ได้แก่ ตลาดป่าจี้ ตลาดบ้านปาง ตลาดหนองออนและตลาดช่อแล โดยสินค้าที่นำไปจำหน่ายจะเป็นประเภทผักที่เก็บเกี่ยวได้ตามช่วงเวลาเพาะปลูก ปริมาณที่นำไปจำหน่ายจะมากขึ้นขึ้นอยู่กับชนิดของผักที่ปลูกในช่วงเวลานั้น โดยเฉลี่ยประมาณ 7 กิโลกรัมต่อตลาดต่อวัน นอกจากนี้ยังเป็นสถานศึกษาของเกษตรกรหรือบุคคลทั่วไป ในการศึกษาเรียนรู้วิธีการเกษตรอินทรีย์ (ณรงค์, 2555)

อย่างไรก็ตามพบว่า ผู้จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดระดับชุมชนทั่วไปยังมีไม่มากนัก กล่าวคือ มีเพียง 1-2 ร้านต่อตลาด และบางตลาดไม่มีร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทผัก ได้แก่ ผักกวางมั่งและ ผักอินทรีย์ โดยผักเหล่านี้ถูกบรรจุในบรรจุภัณฑ์อย่างดี มีตราสินค้า ระบุแหล่งผลิตและการรับรองสินค้าอินทรีย์อย่างชัดเจนและพบว่ามีราคาสูงกว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีบรรจุภัณฑ์ ไม่มีตราสินค้า ตัวผลิตภัณฑ์ไม่สวยงาม จัดจำหน่ายโดยนักเรียนของโรงเรียนในราคาเดียวกับสินค้าเกษตรทั่วไป และยังไม่ได้รับการรับรองสินค้าอินทรีย์เนื่องมาจากเป็นสินค้าที่จำหน่ายในตลาดชุมชนเท่านั้น

จากการที่โรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยา ไม่มีการทำการตลาดกับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์อย่างจริงจังและเหมาะสมจึงมีจำนวนช่องทางจำหน่ายในตลาดไม่มากนัก ฉะนั้นการศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคในชุมชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยาเทียบกับผลิตภัณฑ์ของที่อื่น นำมาสู่ความชัดเจนในสถานการณ์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยา และส่งผลต่อการจัดการวางแผนการผลิตและการขยายตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมต่อการทำธุรกิจผลิตอาหารสินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้บริโภคในชุมชน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยา
3. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคต่อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยา
4. เพื่อทราบข้อคิดเห็น ปัญหา และอุปสรรคในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนที่สามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้การวางแผนการตลาด การจำหน่าย การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเหมาะสมให้สอดคล้องตามพฤติกรรมและทัศนคติและเป็นแนวทางในการส่งเสริมผู้บริโภคในชุมชนให้รับประทานสินค้าเกษตรอินทรีย์

1.4 นิยามศัพท์

ผู้บริโภคระดับชุมชน คือ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในตลาดสดอำเภอแม่แตง 4 แห่ง ที่มีผลผลิตเกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยาวางจำหน่าย ได้แก่ ตลาดป่าจี้ ตลาดบ้านปาง ตลาดหนองออนและ ตลาดซ่อแล

สินค้าเกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยา คือ สินค้าเกษตรประเภทผักที่ผลิตในโรงเรียนป่าจี้วังแดงวิทยา ได้แก่ กัลฉ่าย มะม่วง ฝรั่ง ผักบุ้ง ผักคะน้า ผักกาด มะเขือเทศ โดยใช้ระบบการเกษตรแบบอินทรีย์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved